

Malarz Erazm Prezbiter. Pomiędzy legendą a rzeczywistością – przyczynek do biografii

STRESZCZENIE

Odnalezione niedawno w Archiwum Archidiecezjalnym w Przemyślu przez autora artykułu dokumenty historyczne pozwalają na uzupełnienie, jak i sprostowanie niektórych szczegółów biografii malarza Erazma. Pochodził z Nowego Miasta k. Przemyśla; był księdzem (diecezjalnym a nie zakonnym); od grudnia 1602 roku altaryzstą ołtarza Różańca Najświętszej Maryi Panny w kościele parafialnym w Nowym Mieście k. Przemyśla; od kwietnia 1612 r. proboszczem w Błozwi k. Nowego Miasta. Tam zmarł niedługo przed 23 września 1620 r. (a nie przed 1614 r. jak podawano dotychczas). Z okoliczności związanych z wykonaniem jego testamentu jednoznacznie wynika, że zanim został księdzem był żonatym. Miał dwóch synów: Pawła i Jana. Z dorobku malarskiego ks. Erazma zachować się miały do obecnych czasów jedynie dwa obrazy Madonny z Dzieciątkiem, otoczone kultem w kościołach Leżajska (farnym i klasztornym o. Bernardynów). Świeże ustalenia potwierdzają, iż jego dziełem (co kwestionują niektórzy historycy sztuki) jest też malowany na desce tryptyk z Gniewczyny z 1593 roku, przechowywany w Muzeum Archidiecezjalnym w Przemyślu. Wskazuje na to niewąznicznie jego podpis wraz z datą, umieszczony na jednym z czterech zachowanych obrazów, zawierający nieznane dotąd fakty z jego życia: „*Erasmus Pictor Neapolitanus. Anno Domini 1593 junij 23 die*” (Erazm Malarz rodem z Nowego Miasta. Rok Pański 1593 dnia 23 czerwca).

SŁOWA KLUCZE: Erazm prezbiter, Leżajsk, tryptyk z Gniewczyny z 1593, malarstwo XVI/XVII w.

1. Wiadomości utrwalone

W dziejach Leżajska zapisał się trwale żyjący na przełomie XVI i XVII wieku malarz Erazm Prezbiter, spod którego ręki wyszły zachowane do dziś obrazy Maryi Panny z Dzieciątkiem w miejscowym kościele Bernardynów oraz w farze, otaczane od kilku już stuleci głębokim kultem przez wiernych.

Podstawowe wiadomości o Erazmie utrwalone zostały głównie w przekazach z XVII stulecia. Najwcześniejsza wzmianka archiwalna o nim znajduje się w spiswanym od 1. połowy XVII wieku rękopisie *Metryka Najśw. P. Cudowne miejsca Leżajskiego...*, gdzie wspomniany został bez podania imienia malarz, który wymalował do drewnianego kościoła [ukończonego w 1598 roku] cztery obrazy, a wśród nich: „Ten obraz [koronowany w 1752 roku w kościele Bernardynów] wkrótce zasłynął cudami. Malarz był człowiekiem żonatym, wójtem Leżajska. Po śmierci żony został kapłanem. Był zaś tak pobożny, że nigdy nie malował obrazów świeckich, lecz same pobożne”¹. Z kolei profesor Akademii Zamojskiej Kolumbin Jan Bytomski, w publikacji z 1642 roku opisującej historię kościoła Bernardynów w Leżajsku i cudów dziejących się przy obrazie NMP, dodał, że rzeczony malarz nazywał się Erazm, że był mieszczaninem leżajskim i zmarł jako duchowny². Zbliżoną informację przekazał Ludwik Janidło w wydanej w 1646 roku książce o cudownym obrazie leżajskim: „obraz... był malowany od X. Erazma, niegdy mieszczanina leżajskiego i malarza, na cześć i chwałę Panny Najświętszej”³. Natomiast Piotr Jacek Pruszc, pisał w 1662 roku: „Erazm malarz, mieszczanin leżajski a pobożny, Najświętszej Panny... obraz... wymalował”⁴.

Kolejne wiadomości o malarzu cudownego obrazu w kościele Bernardynów w Leżajsku dorzuca pozostająca w rękopisie *Kronika kościoła farnego z lat 1751-1753*. Przy opisie koronacji w 1752 roku tegoż wizerunku podaje informację opartą na dawnych kronikach, że obraz ten namalował kapłan z Zakonu Bożogrobców: „Do którego kościółka już wystawionego jeden pobożny kapłan Zakonu Stróżów Grobu Bożego odmalował obraz Nayśw. Maryi Panny, nazwany Łaskawey czyli Pocieszenia”⁵.

¹ Zob. A. E. Obruśnik, *Początki leżajskiego sanktuarium według najstarszych tekstów, ikonografii i tradycji*, Kalwaria Zebrzydowska 2014, s. 163-164 (Aneks 4. Wykaz, tłum. K. Żuchowski). W *Metryce* zapisano, że Erazm wymalował 4 obrazy do drewnianego kościoła, ukończonego w 1598 roku. Oprócz wspomnianego w tekście wizerunku Maryi z Dzieciątkiem były to: obraz Zwiastowania NMP, Nawiedzenia NMP oraz obraz namalowany „na wzór obrazu Częstochowskiego”, który po przekazaniu w roku 1608 kościoła Bernardynom, przeniesiony został do miejscowego kościoła parafialnego Bożogrobców. Zob. Tamże, s. 164.

² K. J. Bytomski, *Theatrum Marianum quod ex prolixissima Dei et hominis in suam castissimam Matrem voluntate in nemore Leżajscensi... expositum...*, Cracoviae 1642, s. 21.

³ J. Janidło, *Odmalowanie obrazu leżajskiego w kościele OO. Bernardynów na theatrum miejsca cudami wstawionego, które przy łasku Maryi Matce Bożej oddane*, Zamość 1646, s. 67.

⁴ P. J. Pruszc, *Morze łaski Bożej, które Pan Bóg w Koronie Polskiej po różnych miejscach przy obrazach Chrystusa Pana i Matki Jego Przenajświętszej... co dzień obficie wylewa...*, Kraków 1662, s. 25.

⁵ AAPrz, sygn. 1083, Leżajsk. Kronika parafii 1751-1753, s. 38.

Wiele nieznanych wcześniejszym autorom faktów z życia Erazma „spisanych ze starych aktów i kronik” zamieścił Czesław Bogdalski w wydany w 1929 roku *Pamiętniku kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Leżajsku*. Odnotował tam, że Erazm urodził się w Leżajsku w rodzinie mieszczańskiej, uczył się malarstwa w Krakowie. Po powrocie do rodzinnego miasta ożenił się, został rajcą a następnie burmistrzem leżajskim. Po śmierci żony przestał malować i wyjechał z Leżajska. Po paru latach wrócił już jako ksiądz w Zakonie Bożogrobców i wikariusz w miejscowej farze. Zyskał opinię kapłana bardzo świątobliwego i miłosiernego dla ubogich. On też poproszony namalował obraz Matki Bożej do drewnianego kościoła w borze leżajskim, który rychło zasłynął niezwykłymi cudami, szerząc sławę miejsca i cześć cudownej Najświętszej Pani Leżajskiej⁶.

Informacje o malarzu Erazmie, zawarte w najstarszych kronikach i publikacjach, zebrała i uporządkowała historyk sztuki Ewa Śnieżyńska-Stolot w ogłoszonym w 1988 roku artykule *Erazm prezbiter, malarz leżajski*⁷. Dokonała tam także analizy artystycznej dwóch zachowanych jego obrazów. Ustaliła, iż Erazm był mieszczańskim leżajskim, został księdzem pod koniec swojego życia i nie malował obrazów o tematyce świeckiej, a jedynie wizerunki Maryi Panny. Tworzył w wyniku osobistej pobożności. Prawdopodobnie malarstwo nie było źródłem jego utrzymania i nie należał do cechu. Namalował trzy obrazy, z których dwa przedstawiają Matkę Boską [jeden czczony w kościele Bernardynów – uznany za cudowny w 1634 roku, a drugi w kościele parafialnym – ofiarowany tam w 1608 roku przez biskupa przemyskiego Macieja Pstrokońskiego], zaś trzeci (nie zachowany) scenę Zwiastowania. Jego prace miały powstać w 3. ćwierci XVI stulecia, pod koniec życia, kiedy był już księdzem. Erazm żył jeszcze w 1608 roku a miał umrzeć przed 1614 rokiem, bowiem wtedy odnowienie cudownego obrazu powierzono już innemu malarzowi. Śnieżyńska dodaje ponadto, że „Według nie potwierdzonej w źródłach tradycji Erazm był wikarym w kościele parafialnym [Bożogrobców]”⁸.

⁶ Cz. Bogdalski, *Pamiętnik kościoła i klasztoru OO. Bernardynów w Leżajsku. Spisany ze starych aktów i kronik*, Kraków 1929, s. 30-32. Informacje o Erazmie, podane przez Bogdalskiego, powtarza m.in. E. Trybowski (*Erazm, malarz leżajski*, w: *Słownik artystów polskich i obcych w Polsce działających*, red. J. Maurin-Białostocka, t. 2, *Malarze, rzeźbiarze, graficy*, Wrocław 1975, s. 172).

⁷ E. Śnieżyńska-Stolot, *Erazm prezbiter, malarz leżajski*, „Rocznik Historii Sztuki” 17 (1988), s. 169-177.

⁸ Tamże, s. 169, 177. Należy zauważyć, że w kolejnych publikacjach autorka już bez zastrzeżeń zwie Erazma księdzem w zakonie Bożogrobców w Leżajsku. Zob. E. Śnieżyńska-Stolotowa i F. Stolot *Leżajsk, Sokołów Małopolski i okolice*, w: *Katalog zabytków sztuki w Polsce. Seria Nowa*, t. 3, red. J. Z. Łoziński, B. Wolf-Łozińska, Warszawa 1989, z. 4, s. 29, 53; E. i F. Stolotowie, *Za-*

O malarzu Erazmie, jako zakonniku z klasztoru leżajskich Bożogrobców, napomknęli też w swoich publikacjach m.in. o Innocenty Rusecki⁹ oraz o. Andrzej E. Obruśnik¹⁰.

2. Wiedza uzupełniona i uściślona

Nasza relatywnie skromna wiedza o malarzu Erazmie może być uzupełniona i uściślona. Pozwalają na to nie wykorzystane dotąd materiały źródłowe jego dotyczące, odnalezione niedawno przez autora niniejszego szkicu w zasobie Archiwum Archidiecezjalnego w Przemyślu w dawnych aktach Konsystorza. Erazm odnotowany tam został po raz pierwszy w dniu 30 grudnia 1602 roku. Wtedy to wikariusz in spiritualibus i oficjał generalny Stanisław Mieszkowski zatwierdził go na altarzystę ołtarza Różańca Najświętszej Maryi Panny a zarazem promotora związanego z nim Bractwa Różańca Maryi Panny w kościele parafialnym pw. św. Marcina w Nowym Mieście k. Przemyśla (obecnie Ukraina)¹¹. Dokument powyższy tytułuje go: „honorabilis Erasmus Pictor actu presbiter” (*czcigodny Erazm Malarz, prezbiter*). Zwrot ten oznacza, że był on malarzem a zarazem księdzem mającym święcenia wyższe. Prawdopodobnie akt jego promocji na beneficjum miał miejsce rychło po przyjęciu przez niego święceń kapłańskich. Jednakże ich data i miejsce nie są wiadome, jak też to, gdzie i kiedy odbył studia teologiczne¹². Fakt, że Erazm otrzymał prezentę na urząd od rajców Nowego Miasta – kolatorów ołtarza, wskazuje na jego bliższe związki z tą miejscowością.

Erazm był altarzystą w Nowym Mieście przez kilkanaście lat. Na tym stanowisku odnotowany został 21 kwietnia 1603 roku, kiedy był świadkiem przy zatwierdzeniu w Konsystorzu testamentu miejscowego proboszcza: „Erasmus Pictor de Nova Ciuitate Bybel Altarista” (*Erazm Malarz z Nowego*

bytki sztuki w Leżajsku i okolicy, w: *Dzieje Leżajska*, red. J. Półcwiartek, Leżajsk 2003, s. 748-749.

⁹ J. Rusecki, *Kościół i klasztor OO. Bernardynów w Leżajsku*, w: *Dzieje Leżajska*, s. 642.

¹⁰ A. E. Obruśnik, *Obraz Matki Bożej Leżajskiej wizerunkiem prototypicznym i dokumentem historii*, „Przegląd Kalwaryjski” 8 (2003), s. 80; Tenże, *Początki leżajskiego sanktuarium według najstarszych tekstów, ikonografii i tradycji*, s. 11.

¹¹ AAPrz, sygn. 31, Acta actorum... coram R.D. Stanislao Mieszkowski canonico vicarioque in spiritualibus et officiali generali Premisliensi sub praesulatu... R.D. Matthiae Pstrokoński episcopi Premisliensis ex annis 1602-1609, k. 122v-123. W dokumencie nie ma jakiegokolwiek informacji o urzędzie kościelnym wcześniej przez niego dzierżonym. Prawdopodobnie więc była to jego pierwsza po święceniach posada kościelna.

¹² Nie zachowały się Księgi święceń Diecezji Przemyskiej z tamtego czasu.

Miasta Bybel)¹³. W takiej samej roli Erazm figuruje w aktach Konsystorza w zapisie z 22 października 1604 roku. Pojawił się przy tym nowy istotny szczegół jego dotyczący, wskazujący niewątpliwie na miejsce jego pochodzenia: „Erasmus Neapolitanus, Rosarij Beatissimae Virginis Mariae in ecclesia Nova Civitate Bybel altarista” (Erazm Neapolitanus [z Nowego Miasta], altarzysta Różańca Najświętszej Maryi Panny w kościele w Nowym Mieście Bybel)¹⁴.

Erazm po raz wtóry został identycznie określony w aktach konsystorskich w zapisie z 4 maja 1605 roku. Czytamy tam: „Erasmus Neapolitanus... altaris Rosarij Beatissimae Virginis Mariae altarista” (Erazm Neapolitanus [rodem z Nowego Miasta] altarzysta ołtarza Różańca Najświętszej Maryi Panny w Nowym Mieście Bybel)¹⁵.

Po dziesięciu latach bycia altarzystą Erazm otrzymał 25 kwietnia 1612 roku z rąk biskupa przemyskiego Stanisława Siecińskiego instytucję kanoniczną na proboszcza parafii św. Wawrzyńca Męczennika w Błozwi k. Nowego Miasta: „Erasmus Pictor actu presbiter”. Prezenty udzielił mu kolator kościoła Mikołaj Daniłowicz podskarbi wielki koronny, po śmierci poprzednika ks. Szymona Szymonowicza¹⁶. W wypełnianiu obowiązków związanych z altarią w Nowym Mieście wyręczał się wtedy zastępcą¹⁷. Dwa lata później, 3 października 1614 roku, ks. Erazm (tu: „Erasmus Neapolitanus”) zrezygnował na ręce biskupa Siecińskiego z trzymanej od 1602 roku altarii Różańca NMP w Nowym Mieście, pozostając nadal proboszczem w Błozwi¹⁸.

Ks. Erazm był proboszczem w Błozwi do chwili śmierci, łącznie przez 8 lat. Zmarł niedługo przed 23 września 1620 roku, gdyż wtedy osierocona

¹³ AAPrz, sygn. 31, Acta actorum... coram R.D. Stanislao Mieszkowski canonico vicarioque in spiritualibus et officiali generali Premisliensi sub praesulatu... R.D. Matthiae Pstrokoński episcopi Premisliensis ex annis 1602-1609, k. 130v.

¹⁴ AAPrz, sygn. 143, Liber privilegiorum ecclesiarum et aliarum fundationum Dioecesis Premisliensis a. D. 1689, k. 11v.

¹⁵ Tamże, k. 19v. Malarz Erazm posługiwał się nazwiskiem-przydomkiem *Neapolitanus* zanim jeszcze został altarzystą w Nowym Mieście, o czym powiemy w dalszej części szkicu.

¹⁶ AAPrz, sygn. 30, Acta actorum consistorii episcopalis Premisliensis R.D. Stanislai Sieciński episcopi Premisliensis ex annis 1609-1619, k. 38.

¹⁷ AAPrz, sygn. 32, Acta actorum, obligationum, constitutionum absolutiarum, tam definitivarum, quam interloquutoriarum sententiarum coram R.D. Stanislao Mieszkowski canonico vicarioque in spiritualibus et officiali generali sub praesulatu R.D. Stanislao Sieciński episcopi Premisliensis ex annis 1611-1619..., k. 114. Zastępcą ks. Erazma był m.in. ks. Sebastian z Sząsiadowic, wikariusz w Pnikucie k. Nowego Miasta.

¹⁸ AAPrz, sygn. 30, Acta actorum consistorii episcopalis Premisliensis R.D. Stanislai Sieciński episcopi Premisliensis ex annis 1609-1619, k. 129v.

parafia otrzymała nowego proboszcza w osobie ks. Walentego Straszkiwicza („post obitum et decessum venerabilis olim Erasmi Neapolitani”)¹⁹. Po zostawił po sobie testament, gdzie mamy wyraźne potwierdzenie, że zanim został księdzem był człowiekiem żonatym i ojcem co najmniej dwóch synów: Pawła i Jana Erazmowicza. Z tych młodszy Jan, obywatel jarosławski, przeżył ojca. Natomiast starszy Paweł, ongi mieszczanin przeworski, zmarł wcześniej od niego. Jakiś czas po śmierci ks. Erazma młodszy jego syn Jan przybył osobiście 6 października 1621 roku do Przemyśla, gdzie w Konsystorzku przedstawił wydany przez władze cywilne Przeworska urzędowy certyfikat o śmierci swego brata Pawła. Jako jedyny żyjący spadkobierca otrzymał wtedy 40 florenów schedy po swym ojcu ks. Erazmie z rąk wykonawcy testamentu Stanisława Mitkowskiego, dzierżawcy w Błozwi²⁰.

Przytoczone powyżej fakty z życia ks. Erazma malarza potwierdzają bądź uzupełniają, jak też prostują fakty związane z jego życiem. Jednoznacznie wskazują, że nie był on zakonnikiem Bożogrobcem, ale księdzem diecezjalnym. Jeszcze przed wstąpieniem do stanu duchownego był on malarzem i żył w stanie małżeńskim. Już po śmierci żony (nieznanej z imienia) Erazm otrzymał święcenia kapłańskie, poprzedzone niechybnie studiami, odbytymi być może w szkole katedralnej w Przemyślu²¹. Na tej podstawie został zamianowany w 1602 roku altaryzstą i promotorem Bractwa Różańca NMP w Nowym Mieście, zaś w roku 1612 proboszczem w Błozwi k. Nowego Miasta, w ówczesnej Diecezji Przemyskiej. Zmarł raczej w podeszłym wieku, zapewne na probostwie w Błozwi, jakiś czas przed 23 września 1620 roku.

3. Jednak autor tryptyku z Gniewczyny

Spośród wizerunków, o których dotychczas było wiadomo, że wyszły spod pędzla Erazma Prezbitera, zachowały się dwa – jeden w kościele leżajskim Bernardynów a drugi w farze leżajskiej. Oba przedstawiają Matkę Boską z Dzieciątkiem na ręku. Okazuje się, że w Muzeum Archidiecezjalnym w Przemyślu zachowały się jeszcze cztery obrazy z tryptyku namalowanego

¹⁹ AAPrz, sygn. 32, Acta actorum, obligationum, constitutionum absolutiarum, tam definitivarum, quam interloquutoriarum sententiarum R.D. Ioannis Wężyk episcopi Premisliensis ex annis 1620-1624, k. 365.

²⁰ *Tamże*, k. 408-408v.

²¹ W tamtym czasie Diecezja Przemyska nie miała jeszcze własnego seminarium duchownego. Erygował je dopiero biskup Jan S. Zbąski w roku 1687.

przez Erazma dla kościoła parafialnego w Gniewczynie, gdzie w latach 1580-1716 posługiwali Bożogrobcy (obraz centralny, prawdopodobnie z przedstawieniem Maryi Panny z Dzieciątkiem, nie uchował się). Na obrazie ze sceną Zwiastowania, na karcie modlitewnika Maryi Panny, umieszczony jest podpis malarza: „Erasmus Pictor Neapolitanus. Anno Domini 1593 junij 23 die” (Erazm Malarz rodem z Nowego Miasta). Dnia 23 czerwca. Roku Pańskiego 1593)²².

Przywoływana już Ewa Śnieżyńska-Stolot, w cytowanym wcześniej artykule *Erazm prezbitier, malarz leżajski* kategorycznie wykluczyła, ażeby rzeczony obraz *Zwiastowania* (będący częścią tryptyku), jak pisze: „nieznanej proveniencji, gdzie na kartach otwartej książki widnieje napis, że jest to dzieło malarza Erazma z Leżajska”, wyszedł faktycznie spod pędzla tego artysty. Jej zdaniem: „ten sposób podpisu malarza w XVI w. jest zupełnie niemożliwy, a sam dukt liter wskazuje na 1. połowę XIX w. Niewiele starszy wydaje się być także sam obraz”²³.

Zaprezentowane powyżej, a nieznane dotychczas fakty z biografii Erazma, każą podważyć rzeczony twierdzenia Śnieżyńskiej-Stolot. Podpis na obrazie *Erasmus Pictor Neapolitanus* nie mógł być sfabrykowany bez znajomości faktów dopiero co wydobytych na światło dzienne w niniejszym artykule (zresztą w jakim celu miano by dokonać fałszerstwa?). W przywołanych na początku niniejszego szkicu dawnych kronikach i annałach, Erazm nigdzie nie był nazwany/określany *Neapolitanus*. Wszystko to świadczy, że wspomniany tryptyk z Gniewczyny namalowany został na pewno przez znanego nam malarza Erazma (będącego wtedy jeszcze człowiekiem świeckim), posługującego się z racji pochodzenia z Nowego Miasta nazwiskiem-przydomkiem *Neapolitanus*, co zresztą było zgodne z manierą obowiązującą wtenczas w kręgach osób wykształconych. Nie ma też jakiegokolwiek podstawy do tego, ażeby kwestionować umieszczoną na obrazie datę (23 czerwiec 1593), jako autentyczny czas namalowania tryptyku z Gniewczyny²⁴.

* * *

²² Dziękuję wicedyrektorowi Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu ks. Piotrowi Lasocie za informację o tryptyku z Gniewczyny oraz inskrypcji umieszczonej na obrazie *Zwiastowania*.

²³ E. Śnieżyńska-Stolot, *Erazm prezbitier, malarz leżajski*, s. 169-170, przyp. 9.

²⁴ Także kwestionowana przez Śnieżyńską-Stolot forma pisma, jakoby typowa dopiero dla 1. połowy XIX wieku, była w użyciu już w 2. w połowie XVI stulecia.

Kończąc nasze dociekania warto jeszcze wspomnieć, że malarz Erazm Prezbiter nie był jedynym znanym z imienia mistrzem tej profesji działającym w tamtym czasie w Leżajsku. W aktach Konsystorza Przemyckiego pod rokiem 1582 znajduje się wzmianka o sporze, do którego doszło pomiędzy malarzem Antonim (*Anthonius pictor*) a komendantem tarnogrodzkim ks. Sebastianem²⁵. Antoni wykonywał zamówiony obraz do kościoła w Tarnogrodzie. Został on jednakowoż odsunięty od dzieła z bliżej nieznanych powodów. Ze względu na wzajemne pretensje komendant nie wydał mu skrzynki z narzędziami, którą trzymał w depozycie jako zabezpieczenie zawartej umowy. Antoni odwołał się wówczas do Przemyśla, do ówczesnego oficjała archidiacona Walentego z Urzędowa, który po wysłuchaniu stron nakazał ks. Sebastianowi odwieźć na własny koszt rzeczoną skrzynkę z całą zawartością do Leżajska (gdzie rezydował Antoni) i wypłacić malarzowi zaległą należność za wykonaną pracę. Jakie były dalsze (i wcześniejsze) losy Antoniego malarza i jakie obrazy wyszły spod jego pędzla – tego jak na razie nie wiemy.

FR. ERASMUS THE PAINTER. BETWEEN LEGEND AND REALITY – A CONTRIBUTION TO THE BIOGRAPHY

SUMMARY

Historical documents recently found in the Archdiocesan Archives in Przemyśl by the author of the article allow to supplement and correct some details of the biography of Erasmus the Painter. He was born in Nowe Miasto near Przemyśl; he was a priest (diocesan, not a religious priest); from December 1602, an altarist of the altar of the Rosary of the Blessed Virgin Mary in the parish church in Nowe Miasto near Przemyśl; from April 1612 he was a parish priest in Błozwia near Nowe Miasto. He died there shortly before September 23, 1620 (and not before 1614 as previously reported). From the circumstances related to the execution of his last will, it is clear that he was married before becoming a priest. He had 2 sons: Paweł and Jan. From artistic output of Fr. Erazm the Painter only two paintings of the Madonna with Child were to have survived to the present day – both worshiped in the churches of Leżajsk (parish and monastery of the Bernardine Fathers). Recent findings confirm that his work (which is questioned by some art historians) is also a triptych from Gniewczyna from 1593, painted on board, kept in the Archdiocesan Museum in Przemyśl. This is unambiguously indicated by his signature along with the date, placed on one of the four surviving paintings, containing facts from his life unknown so far: “Erasmus Pictor Neapolitanus. Anno Domini 1593 junij 23 die” (Erazm the Painter from Nowe Miasto. Year of Our Lord 1593 on June 23).

KEYWORDS: Fr. Erasmus, Leżajsk, triptych from Gniewczyna from 1593, painting of the 16th/17th century.

²⁵ AAPrz, sygn. 26, Acta actorum... coram R.D. Valentino a Urzędów archidiacono, vicarioque in spiritualibus et officiali generali Premisliensi sub presulatu Valentino Herburth episcopi Premisliensis ex annis 1566-1583, s. 438.